

Vergaderjaar 2017–2018

34 775 V

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2018

Nr. 37

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 november 2017

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de bijeenkomst van de Ministers van Buitenlandse Zaken van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), die op 7 en 8 december aanstaande te Wenen zal plaatsvinden.

Inleiding

De sfeer binnen de OVSE blijft gepolariseerd en bemoeilijkt besluitvorming, die traditioneel bij consensus plaatsvindt. Het conflict in en rond Oekraïne alsook andere conflicten in de OVSE-regio zijn hier bepalend. Lichtpunten zijn dat er enige vooruitgang is geboekt in het vredesproces in Moldavië en dat medio 2017, na een lange impasse, overeenstemming is bereikt over de benoeming van een nieuwe Secretaris-Generaal en de hoofden van de drie onafhankelijke instellingen van de OVSE, de Hoge Commissaris voor Nationale Minderheden (HCNM), de directeur van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten (ODIHR), en de Vertegenwoordiger voor de Vrijheid van de Media (RFoM). Oostenrijk heeft zijn voorzitterschap dit jaar met name gericht op de thema's conflictbeheersing, herstel van vertrouwen en de strijd tegen radicalisering en streeft ernaar op deze gebieden resultaten te boeken tijdens de bijeenkomst van Ministers in Wenen. Per 1 januari zal Italië het voorzitterschap overnemen, dat migratie en cybersecurity als belangrijke thema's heeft benoemd.

De OVSE

Als grootste regionale veiligheidsorganisatie onder hoofdstuk VIII van het VN Handvest, met 57 deelnemende Staten, van Noord-Amerika tot Centraal-Azië, is de OVSE een belangrijk platform voor dialoog en samenwerking op veiligheids-, economisch en mensenrechtengebied met landen waarmee soms grote verschillen van inzicht bestaan. De regering

acht het van belang dat de organisatie deze rol blijft vervullen. Het opbouwen of herstellen van vertrouwen tussen gesprekspartners is voor Nederland daarbij leidend in zijn opstelling.

De OVSE heeft geen internationale rechtspersoonlijkheid hetgeen het werk van de organisatie bemoeilijkt. Nederland zet zich actief in voor internationale rechtspersoonlijkheid voor de OVSE en er begint dit jaar zicht te komen op een multilateraal verdrag hiertoe.

Veiligheidsdimensie (Eerste dimensie)

Structured Dialogue (SD)

Tijdens de bijeenkomst zal worden teruggekeken op één jaar *Structured Dialogue*, het tijdens de Ministeriële Raad in Hamburg in 2016 overeengekomen informele proces waarin een bredere discussie over Europese veiligheid wordt gevoerd. Hierbij gaat het over onderwerpen als dreigingspercepties, militaire oefeningen en het stimuleren van onderlinge militaire contacten. Nederland vindt deze dialoog een belangrijk platform voor overleg met Rusland, ook omdat andere fora zoals de NAVO Rusland-Raad aan beperkingen onderhevig zijn. Op lange termijn zou dit proces moeten leiden tot nieuwe afspraken over conventionele wapenbeheersing en vertrouwenwekkende en veiligheidsbevorderende maatregelen, op korte termijn dient dit proces om meer transparantie te genereren.

De *Structured Dialogue* laat onverlet dat blijvende aandacht moet uitgaan naar het moderniseren van het bestaande instrumentarium op dit gebied, in eerste instantie het Weens Document. Dit is een bundel politiek bindende afspraken die onder meer voorzien in militaire informatie-uitwisseling en wederzijdse verificatie. Nederland heeft hiertoe voorstellen ingediend, net als andere deelnemende Staten.

Cybersecurity

De OVSE heeft een pionierende rol op het gebied van cybersecurity. Nu de discussie in VN verband stilligt, is de OVSE het laatste diplomatieke forum met Rusland waarin dit onderwerp besproken wordt. Nederland zet zich actief in voor de implementatie van vertrouwenwekkende maatregelen die in OVSE-verband zijn overeengekomen. Deze hebben tot doel voorkoming of de-escalatie van crises, door bijvoorbeeld het bevorderen van communicatie, uitwisseling van informatie ten behoeve van transparantie en samenwerking. Nederland faciliteerde daarom in 2017 een oefening waarin deze vertrouwenwekkende maatregelen in de praktijk werden gebracht. Het Oostenrijks voorzitterschap streeft naar een besluit over cybersecurity door de Ministeriële Raad.

Verder streeft het voorzitterschap ernaar om onder andere teksten aan te nemen over het tegengaan van de verspreiding van kleine en lichte wapens (SALW) in de OVSE regio (complementair aan hetgeen in VN-verband gedaan wordt), over het tegengaan van terrorisme en radicalisering en over het versterken van participatie van vrouwen in de veiligheidssector.

De OVSE waarnemingsmissie in Oekraïne (SMM) blijft van groot belang en vormt de «ogen en oren» van de internationale gemeenschap in Oost-Oekraïne.

Economie en milieu (Tweede dimensie)

De Tweede Dimensie is minder controversieel alhoewel voor veel West-Europese landen geldt dat andere organisaties (EU, VN, WTO) de

eerstaangewezen fora zijn om thema's als werkloosheid of klimaatverandering aan te pakken. Vooral OVSE-lidstaten uit Oost-Europa en Centraal-Azië (o.a. Rusland, Belarus, Kazachstan) zeggen grote waarde te hechten aan deze Dimensie en pleiten voor meer aandacht en financiën hiervoor, ook als dit ten koste gaat van de Derde Dimensie.

Fundamentele vrijheden en mensenrechten (Derde dimensie)

De zogeheten «*human dimension*» van OVSE biedt unieke mogelijkheden om rechten van minderheden en andere kwetsbare groepen als LHBTI's aan de orde te stellen. Andere voor Nederland prioritaire onderwerpen in dit verband zijn: vrijheid van meningsuiting en vrijheid van godsdienst en levensovertuiging.

Parallel aan de Ministeriële Raad vindt een bijeenkomst plaats van vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld. Hier staat een grote variëteit aan mensenrechtenonderwerpen op de agenda, waaronder het belang van de vrijheid van meningsuiting en de toenemende druk op ngo's en mensenrechtenverdedigers in veel delen van de OVSE. Ik zal met mensenrechtenverdedigers uit de OVSE-regio hierover spreken tijdens een ronde tafelbijeenkomst, ook om de voortdurende steun van Nederland voor de verdediging van de mensenrechten en fundamentele vrijheden te onderstrepen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. Zijlstra